

اظهار نظر کارشناسی درباره:
«طرح استفساریه تبصره (۲) ماده (۷۶) قانون تأمین اجتماعی
اصلاحی مصوب ۱۳۸۰/۷/۱۴»

مقدمه

مطابق جزء «۱» بند «ب» تبصره «۲» ماده (۷۶) قانون تأمین اجتماعی مصوب سال ۱۳۵۴ و الحاق دو تبصره به ماده (۷۶) مصوب ۱۳۷۱ (مصوب ۱۳۸۰/۰۷/۱۴) افرادی که حداقل ۲۰ سال متوالی و ۲۵ سال متناوب^۱ در کارهای سخت و زیان‌آور (مخل سلامت) اشتغال داشته باشند و در هر مورد حق بیمه مدت مزبور را به سازمان تأمین اجتماعی پرداخته باشند می‌توانند تقاضای مستمری بازنشستگی نمایند. پر واضح است که، دامنه شمول این حکم شامل افرادی است که براساس قانون کار در دستگاه متبوع خود اشتغال دارند. نکته اینجاست که دسته‌ای از افراد وجود دارند که اگرچه به لحاظ بیمه بازنشستگی تابع سازمان تأمین اجتماعی هستند، لکن رابطه استخدامی آنان با دستگاه متبوع خود براساس مقررات اداری و استخدامی خاص است و ضوابط قانون کار در مورد آنان جاری نیست و لذا این افراد مشمول تبصره «۲» ماده (۷۶) قانون تأمین اجتماعی قرار نگرفته‌اند و از مزایای این حکم برخوردار نمی‌باشند. طراحان طرح فعلی بر این اعتقادند که دامنه شمول تبصره «۲» ماده (۷۶) کلیه بیمه‌شدگان تأمین اجتماعی (فارغ از اینکه تابع قانون کار باشند و یا تابع مقررات استخدامی دستگاه‌های غیرمشمول قانون کار) می‌باشند. با این رویکرد و با هدف رفع تبعیض و تحقق ماده (۸۴) قانون برنامه ششم که «دولت را موظف کرده است، مشاغل آتش‌نشانی و پرتوکاری اشعه را جزء مشاغل سخت و زیان‌آور محسوب کند»، طرح حاضر در دستور کار مجلس شورای اسلامی قرار گرفته است.

مشخصات طرح

دوره دهم - سال اول

شماره ثبت:

۳۱۵

شماره چاپ:

۶۲۶

تاریخ چاپ:

۱۳۹۶/۰۶/۰۶

معاونت پژوهش‌های

اجتماعی - فرهنگی

دفا تر: مطالعات

اجتماعی

مطالعات حقوقی

ارزیابی طرح

الف) بررسی شخصیت حقوقی سازمان آتش‌نشانی

براساس بخشنامه ۲۷۳۲۵ مورخ ۱۳۹۵/۳/۹ وزارت کشور با موضوع «الگوی اساسنامه سازمان‌های وابسته به شهرداری‌های مراکز استان‌ها»، تمامی سازمان‌های آتش‌نشانی سراسر کشور ملزم به داشتن اساسنامه واحد بوده که براساس تبصره ماده (۱) این اساسنامه، سازمان از هر حیث وابسته به شهرداری می‌باشد و پیش‌بینی اساسنامه به‌مثابه شیوه‌نامه اداری سازمان‌های وابسته در چارچوب اختیارات قانونی آن است و شخصیت حقوقی مستقلی از شهرداری برای سازمان ایجاد نمی‌کند.

مشخصات گزارش

شماره مسلسل:

۲۱۰۱۵۵۷۵

تاریخ انتشار:

۱۳۹۶/۹/۵

۰۱ در تاریخ ۱۳۹۲/۲/۳ استفساریه‌ای به تصویب مجلس شورای اسلامی رسید که به موجب آن، فرد با داشتن ۷۳۰۰ روز اشتغال در مشاغل سخت و زیان‌آور می‌تواند مشمول قانون مذکور قرار گیرد.

براساس قانون فهرست نهادها و مؤسسات عمومی غیردولتی مصوب ۱۳۷۳، شهرداری و تمامی سازمان‌های وابسته به آن به‌عنوان یک نهاد عمومی غیردولتی بوده و لذا شرایط استخدامی و صندوق بازنشستگی در این نهاد به شیوه زیر می‌باشد:

۱. افرادی که صندوق بازنشستگی آنان سازمان بازنشستگی شهرداری تهران و تابع مقررات اداری و استخدامی خاص هستند که طرح استفساریه هیچ‌گونه ورودی به شرایط و ضوابط این دسته از آتش‌نشانان نداشته است.
۲. افرادی که صندوق بازنشستگی و شرایط استخدامی آنان تابع قوانین سازمان تأمین اجتماعی و قانون کار است.
۳. افرادی که صندوق بازنشستگی آنان تابع قوانین تأمین اجتماعی و شرایط استخدامی آنان تابع مقررات اداری و استخدامی خاص است که با توجه به تنوع صندوق‌های بازنشستگی و ازسویی دیگر یکسان بودن شرایط محیط کار از حیث سخت و زیان‌آور بودن، تحت شمول قرار دادن افراد با شرایط استخدامی غیرقانون کار و یکسان‌سازی قوانین در بین این افراد از اهداف اساسی طرح در نظر گرفته شده است.

ب) بررسی قانونی طرح

در این رابطه چند نکته حائز اهمیت است:

۱. به‌موجب نظریه تفسیری شماره ۷۶/۲۱/۵۸۳ مورخ ۱۳۷۶/۳/۱۰ شورای نگهبان، «مقصود از تفسیر بیان مراد مقنن است بنابراین تزییق و توسعه قانون در مواردی که رفع ابهام قانون نیست، تفسیر تلقی نمی‌شود». با عنایت به اینکه طرح فوق درصدد است تا متصدیان مشاغل عملیاتی آتش‌نشانی که دارای روابط استخدامی غیرمشمول قانون کار با کارفرمایان خود می‌باشند را مشمول مزایای موضوع تبصره «۲» ماده (۷۶) قانون تأمین اجتماعی اصلاحی مصوب ۱۳۸۰/۷/۱۴ قرار دهد، در نهایت منجر به توسعه شمول مفاد قانون گردیده و با اصل هفتادوسوم قانون اساسی مغایرت دارد.
۲. از آنجا که تسری دامنه شمول مزایای مقرر در تبصره «۲» ماده (۷۶) قانون تأمین اجتماعی اصلاحی مصوب ۱۳۸۰/۷/۱۴ به متصدیان مشاغل عملیاتی آتش‌نشانی که دارای روابط استخدامی غیرمشمول قانون کار می‌باشند از طریق استفسار قابل انجام نیست و توسعه دامنه شمول قانون تلقی می‌گردد، لذا موجب بار مالی گردیده و از آنجایی که طریق تأمین آن نیز پیش‌بینی نشده است، با اصل هفتادوپنجم قانون اساسی نیز در تعارض است.
۳. آنچه سبب شده است طراحان طرح اقدام به تقدیم استفساریه کنند، تفسیر مجری (سازمان تأمین اجتماعی) از حکم تبصره «۲» ماده (۷۶) قانون تأمین اجتماعی بوده است. این سازمان صرفاً آن دسته از بیمه‌شدگان سازمان تأمین اجتماعی که تابع قانون کار می‌باشند را در دامنه شمول قانون تلقی کرده و دیگر بیمه‌شدگان سازمان تأمین اجتماعی که دارای رابطه استخدامی غیرقانون کار با دستگاه متبوع خود می‌باشند را مشمول این حکم تلقی ننموده و لذا این افراد از امتیازات این حکم محروم می‌باشند. به‌نظر می‌رسد چنین تفسیری باعث شده است که قانونگذار در ماده (۸۴) قانون برنامه ششم توسعه، «دولت را موظف نماید که مشاغل آتش‌نشانی و پرتوکاری اشعه را جزء مشاغل سخت و زیان‌آور محسوب کند». همان‌گونه که در حکم ماده (۸۴) قانون برنامه ششم مشاهده می‌شود دولت باید اقدامات قانونی و اجرایی لازم برای تحقق این حکم و سخت و زیان‌آور تلقی شدن شغل آتش‌نشان در هر نوع حالت استخدامی را انجام دهد. بنابراین منطقی‌تر آن است که قانونگذار به‌جای حل مسئله از طریق استفساریه، اجرای حکم ماده (۸۴) قانون برنامه ششم را از دولت مطالبه کند.

جمع‌بندی

از آنجایی که طرح حاضر به دنبال تحقق عدالت و رفع تبعیض است مثبت ارزیابی می‌شود، لکن به جهت اینکه موجب توسعه دامنه شمول قانون می‌گردد و بالطبع بار مالی جدید برای سازمان تأمین اجتماعی ایجاد می‌کند در مغایرت با اصول هفتادوسوم و هفتادوپنجم قانون اساسی است. قانونگذار نیز در زمان تصویب قانون برنامه ششم توسعه به این موضوع توجه داشته و از این رو در ماده (۸۴) دولت را موظف کرده است شغل آتش‌نشانی را جزء مشاغل سخت و زیان‌آور محسوب کند. لذا به نظر می‌رسد مجلس شورای اسلامی به جای طرح استفساریه باید اجرای ماده (۸۴) قانون برنامه ششم توسعه را از دولت مطالبه کند. در صورتی که در این رابطه خلأ قانونگذاری وجود داشته باشد این امر باید از طریق اصلاح ماده مذکور صورت پذیرد.

